

zött meg ennyire. Ebben a kötetben válik egészen nyilvánvalóvá az is, hogy tud lírai hangon is írni). Epikájában nem a cselekmény, nem is az érzelem, de a mondanivaló, a *tanulság* dominál. Szabó Dezsővel rokon, és pontosan az ellenkezője Németh Lászlónak. Németh a tanulmányba zárt költő, aki azért műveltebb, mint más és csak azért tanít, oktat, nevel, mert költőnek való érzékenységű lelke még a felelősséget is jobban érzi mint más, és ez a felelősségérzés kényszeríti a tanulmányhoz. Némethnek minden cikk önmegtagadás: Kodolányinak ez az eleme és minden nagy regény, vagy kis novellája csak legművészebb formája a tanulmányoknak.

Mély némettség

Mozart halálának százötvenedik évfordulója megajándékozta a magyar zenei irodalmat Tóth és Szabolcsi könyvével:

Mozart élete és művei

A hazai Mozart-iroalom, ahhoz képest, hogy milyen gazdag pl. Beethoven irodalmunk, meglepően szegényes és ezért nagy örömet jelent számunkra, hogy a hiányosságokat ilyen kitűnő könyv tölti be. Meglepő, hogy ilyen rövidre fogott könyvben tökéletes képét tudták megrajzolni a mester egyéniségének, életének, fejlődésének, az őt ért zenei hatásoknak és volt helyük még arra is, hogy művészetét kielemezzék. Azonban nem érdemelne meg a könyv, hogy foglalkozunk vele, ha mindezt csak egymás mellé illesztett adat felsoroló fejezetekben találánk meg: Tóth és Szabolcsi művének legfőbb értéke, hogy mindezt párhuzamosan teszi. Bemutatja, miként bomlott ki Mozart életéből a mozartói mű, és mi volt az összefüggés élet és mű között. A mozartói alkotás ilyen képe szinte jelképes jelentőségűvé lesz: az *örök humánus* titkait fessegetik a szerzők. Hogyan nő ki a mozartói tiszta emberiség különböző európai kultúrkörök sokszor szembenálló tartalmából. Hogyan tanulja meg a korabeli Párisban: élni fenntartás nélkül az életet, egyúttal azonban a forma hatalmával kiragadni azt a köznapiságból. Hogyan használja fel az olasz derűt, a teljes olasz életet: az éneket, a melódiát. Hogyan tanulja meg a szigorúan körülhatárolt formák mögött feltárni a halhatatlanság perspektíváját. Zenét szerezni: Mozartnál maga az élet. Az élet bennem van, de mégis távol van, nem lehet az enyém, csak a tükröképe a zenében lehet az enyém... S hogy döbben rá lassan a lelke mélyén nagyoknak, szépek érzett életnek és saját nyomorúságos sorsának tragikus ellentétére, és hogyan nyúl vissza a német múltba, hogy keresi a nép zenéjét és — Bachot. Hogyan néz szembe egyre hátrózottabban a valósággal, ha idealizmusa nem is törik meg soha. Felidézi az élet egészét, de közben egyre kegyetlenebbül érzi, mint siklik ki alóla a mindennapi valóságnak az a reális alapja, melyhez művészetét kötötte, mint rohan el mellette az élet, melynek munkássá vá szegődött. Képzületét démonikus túzzal felizzó belső élet keríti hatalmába. *Összefoglalni: Mozartnál egykor annyit jelentett, mint a zene köreit kiterjesztve az élet különböző köreire, azokban reálisan elhelyezkedni; a mostani összefoglalás (Don Juan) törekvése azonban: beleágyazni a világot a műalkotásba, s abba egyedül maradni a világgal. És végül, hogy erősödik lelkében a vágy, teljesen átadni sorsát a transzcendentális hatalmaknak.*

Táj és művészet, egyén és közösség, ~~szépség~~ és alkotás rejtélyes összefüggéseit teszi világossá ez a Mozart-könyv. És mást is: megmutatja a német szellem lényegét, azt, hogy milyen európai összegezésre volt képes Mozart, s az összegezés — latin és germán kultúra szintézisére — nemcsak kikristályosítása mindannak, ami volt, hanem csodálatos előrehaladás is.

Zenei nevelés

A Szei-nek megalakulásától kezdve egyik főcélja volt, hogy az egyetemi nevelést kiegészítse, s ennek megfelelően a művészetek szeretetére és ismeretére nevelje tagjait. Ez volt a főcélja a Magyar Szó Munkaközösségnek, a Művészetkedvelők Munkaközösségének de a Magyarságismereti Munkaközösség programja is lehetőséget adott az ilyen törekvéseknek. E helyen csak a zenei neveléssel szeretnénk pár szóban foglalkozni (a képzőművészeti nevelés külön cikket kívánna), mert az Egyetem ezen a rendkívül fotos területen igen keveset tehet: egyetemünkön pl. ez évben csak két zenei tárgyú kolégium volt.

A legmagasabbrendű művészet. érdekében végzett nevelőmunkát elsősorban a legáltalánosabb jellegű zenével, a népdallal akartuk végezni. A Szei tagjai nagy számban vettek részt Szögi professzor kitűnő népszerűsítő előadásán, melyet az Egyetembarátok Egyesülete által rendezett szabadegyetemen tartott. Ezen kívül még két népszerűsítő előadás volt ebben a tanévben: Péczy Attila előadása a Rákóczi B. E.-be, s Balla Péteré egy nagyvűlése.

A két kitűnő népdalgyűjtő a magyar népzene elemeiről beszélt az ifjúságnak és az előadást számos népdal megtanulása követte. Különösen nagy sikere volt Balla Péter nagyobb nyilvánosság előtt tartott előadásának, melyen az egyetemi és főiskolás ifjúság jó része megjelent s a nótatanulásnak csak este tizenegy óra felé vetett véget az egyetemi kapus sürgötése. — Aki azután a bevezető előadásoktól kedvet kapott, hogy komolyabban foglalkozzék a magyar népzene kérdéseivel, rendszeresen hallgatta Szögi Endre egyetemi előadásait, ha pedig ezt elfoglaltsága nem engedte meg, sokat tanulhatott Péczy Attila újabb előadásából, melyen „A magyar népdal keletkezése” e tanulmányát olvastatta fel. A Magyarságismereti Munkaközösség előadásorozatában elhangzott tanulmány összefoglalta a népdal eredetét s a különféle hatások felderítésére vonatkozó kutatások eredményeit, és igen sok úttörő jellegű megállapítást is tartalmazott. Természetesen ezt az előadást is, mint a többiekét számos ének és lemez illusztráció kísérte. A Szei n. i. a népzene kedvelői részére népi hanglemezeket szerzett, s ezek az Otthonban állandóan a tagok rendelkezésére állanak. A könyvtárban pedig megtalálhatók az összes daloskönyvek, s Balla Péter Kis Magyar Daloskönyvéből száz példánnyal rendelkezünk. Folyóírástárunkban megtalálhatók az Énekeszó és Éneklő Ifjúság számai.

A népdal jegyében zajlott le téli népfőiskolai tanfolyamunk is. A parasztfiatalság és az előadásokon megjelent egyetemisták előtt Tihanyi Nándor ismertette a magyar népzene múltját és jelenét. E mellett a nap minden szakában alkalmat adtak a fiúknak az éneklésre, s az esti megbeszéléseken is számos nótát tanultak a környékbeli falvak gazdálkodó ifjai.

A Szei-nek azonban gondja volt a műzene pártolására is. Sajnos zenekart egyelőre nem lehetett szervezni, de igen sok lehetőség nyílt komoly zene hallgatására. Minden hangversenyre kedvezményes jegyet biztosítottunk a Szei tagjainak. A hanglemeztárat, mely a kitűnő rádióval együtt mindig a tagok rendelkezésére áll, előre megállapított terv szerint gyarapítottuk, úgyhogy abban ma már Bachtól Ravelig csaknem minden nagy zeneszerző alkotásai megtalálhatók. Még arra is vigyáztunk, hogy a lemeztárban ki-sebbségben legyenek az amúgy is igen népszerű olasz operalemezek, s a modern zene is megfelelő képviselőt kapjon.

Az egyetem és a Szei ünnepélyein több ízben szerepelt Énekkarunk, mely ez évben először működött vegyeskar-ként. Kertész Lajos karnagy úr vezetésével igazán kitűnő munkát végeztek. Rengeteg próbájukkal egyike vol-

tak a Szei legjobban működő munkaközösségeinek. (Az Énekkar munkájáról a Szegedi Híd előző számában külön is szólottunk.)

Zenei szempontból is kitűnően sikerült a Szei március 14-i ünnepélye, melyen az Énekkar Bárdos népdalfeldolgozásokkal szerepelt és Balla Péternek — aki ezúttal mint zeneszerző és hegedűművész mutatkozott be — két darab helyett hét számot kellett eljátszania a közönség szűnni nem akaró lelkesedésétől kísérvé.

Az utolsó nagy zenei esemény a kolozsvári református teológiai fakultás énekkarának május 10-én rendezett hangversenye volt, ugyancsak az Auditorium Maximumban. A Szei ennek a hangversenynek megrendezésével azt is kifejezésre akarta juttatni, hogy a magyar lényegnek művészi megnyilatkozása minden más „szempontnak” fölötte áll és senki nem találja különösnek, hogy a katolikus Szegeden a kolozsvári ref. teológia énekkarát látjuk vendégül. Ünnepe volt ez a hangverseny annak a barátságának is, mely a Szei-t a kolozsvári egyetem egység-szervezetéhez fűzi. Mindezek fölött ünneppé avatta az estet az énekkar valóban művészi teljesítménye. Benedek Kálmán vezényletével igen jól szólaltatták meg a szebbnél-szebb népdalfeldolgozásokat.

Meg kell még emlékeznünk a közös rádióhallgatásról; a legértékesebb hangversenyeket együtt hallgattuk meg a Szei Otthonában. Sajnos, a korai záróra több értékes hangverseny végéről fosztotta meg tagjainkat.

A Szegedi Hídban rendszeresen foglalkoztunk zenei kérdésekkel. Különösen nagy visszhangot váltott ki egyik legutóbbi cikkünk, mely a Dankó Pista

Társaság káros működése ellen emelte fel szavát.

A Magyarságismereti Munkaközösség tápéi gyűjtőmunkája során a népdalgyűjtés is megkezdődött, azonban a folyamatban lévő munkáról egyelőre korai volna írni.

A Magyar Kultúra „tollhegygel”

ledőf, pontosabban megöngyilkoltat három deákot. Őt szegedi deákról ír, aki a múlt tanévi színjátszó munkában részt vett és öngyilkos lett.

Ebből az az igazság, hogy kettő, s annak a tragikus esetnek se volt semmi, de semmi köze a színjátszó munkához.

Hogy ez mennyire így van, arra nézve legyen szabad a nyilvánossággal ennyit közölnünk: ifj. Horváth István és Tóth Kata öngyilkossága idején kérte a Szei Tanácsa az Egyetemi Tanácstól annak a hivatalos, szigorú kivizsgálását, hogy a színjátszó munkának volt-e csak a legcsekélyebb köze is a tragédiához. Illetékes helyen akkor beadványunkat azzal intézték el, hogy napnál világosabb, hogy arról szó sem lehet, hogy okkal és joggal összefüggésbe hozhassák a színjátszó munkát a tragédiával.

Nagyon fáj nekünk a Magyar Kultúra tollhegyszúrása!

Ha ilyen helyen is ennyi lelkiismeretességgel néznek az igazságnak utána, akkor igazán kétségbe kell esnünk!...

Legalább arra hadd hívjuk föl a Magyar Kultúra „tollhegyes” urának, vagy urainak a figyelmét, hogy aki ilyen szemérmességet valótlanúságot olvas a soraik közt, abban könnyen fölvetődhet az a gondolat is, hogy talán más tollhegyszúrásuk mögött is ennyi az igazság...

Mi pedig kérjük, hogy legyen — és hisszük, hogy lesz — az illetékesekben annyi vallásos lelkiismeretes igazságszeretet, hogy helyreigazító cikket írjanak ennek a cikküknek a hatására!...

Sóvágó Gábor:

A ifjúságról és az E. Ö. M. férfitáborokról

A munkatáborok szükségességét vitatni, kárhoznatni, ma már józan ész szel nem lehet.

A munkaszolgálat: *országépítés!*

Kötelezővé tételét nemzetgazdasági és nemzetnevelési célok egyenlő dinamikával sürgetik.

E téren a nemzetgazdasági feladatok a következők:

Új utak építése, szikesek javítása, víznyös területek termőfölddé alakítása, csatornák, árkok készítése, repülőterek tisztogatása és létesítése, leveleltérek építése, gátak, töltések erősítése, a telepítés előkészítése. Az egyén gyenge ilyen költséges és nagyarányú munkák elvégzésére. Ez közkötelesség az egyetemes nemzeti fejlődés érdekében.

„A mult kiesett hatalmunkból, de a jövőnek urai vagyunk” kiáltja fel a legnagyobb magyar. Igen, urai vagyunk és urai lehetünk! Ha ifjúságunkat az egyetemen szerzett szellemi, — a vér és a környezet hatása alatt kialakuló erkölcsi tudatában egy olyan irányítással szereljük fel, melynek neve tiszta lelkiismeret, iránya pedig a centrifugális nézeteket megfordító, összpontosító *mélymagyarság ismeret.*

Ennek a célnak az eléréséhez igyekszik az E. Ö. M. is segédkezni nyújtani.

AZ E. Ö. M. JELENLEGI SZERVEZETE.

Az E. Ö. M. élén vitéz nemes szinay Béla ny. áll. altábornagy áll főparancsnoki minőségben. Támogató szerv: az Értelmiségi Munkanélküliek Kormánybiztosa Dr. Kulcsár István min. osztályfőnök. A tábornok költészetét a kultuszminisztérium tár-

cájának keretében készül, így legfőbb hatósága a m. kir. kultuszminiszter.

A Főparancsnokságon az egyes osztályokat az I. és II. segédtsízt, a fogyelemiügyi előadó (magasrangú tisztek), valamint a férfi személyiügyi, női személyiügyi főelőadó, a műszaki főelőadó vezetik.

A férfi munkatáborok vezetőit Tihanyban 70 napig tartó tanfolyamon képezik ki a Főparancsnokság beosztott előadói, vancsőelőadók, elsősorban pedig a tanfolyam vezető tisztjei, jelenleg Trunkó Aladár ny. vezérkari ezredes, vitéz Setéht Vince ny. gyalogsági ezredes és Zerdahelyi Sándor ny. utászvezredes.

A tanfolyam hallgatói E. Ö. M. szolgálatot már teljesített ifjak lehetnek, akiket a tanfolyam végén rangsorozásuknak megfelelően 6 tábor élére állítanak. A tábor ura a táborparancsnok, helyettese az *építésvezető, I. szkp.* A gazdasági ügyeket a gazdaságvezető intézi, a felszerelési ügyeket a *II. szkp., szertáros.* Egy tanfolyamon kiképzett rajparancsnok a szolgálatvezető. Ő osztja be a tábor tagjait naposi, ügyeletesi, készütségi szolgálatra.

A tábor — rajtuk kívül — 72 mszból áll, akiket önkéntes jelentkezésük után a Főparancsnokság oszt szét. Ebben az évben Tihanyban, Kecskeméten, Érden, Losoncon, Rimaszombaton és Bonchidán szervezik meg a férfi táborokat, ahol feltöltő, csatornázó, töltésépítő és vízlevezető munkálatokat fognak végezni.

A táborokat a szokásos Főparancsnoki szemlén túl gyakorta felkeresi a táborparancsnok, aki a vezetőképző tanfolyam vezetőtisztjei közül kerül ki. Egy táborparancsnok 2—4 táborra ügyel fel.